

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНИЙ СОЮЗУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК ХХІХ. Число 237. Джерси Ситі, Н. Дж., вівторок, 11 жовтня, 1921. VOL. XXIX. No. 237. Jersey City, N. J., Tuesday, October 11, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ЗЕЛІЗНИЧІ ЮНІТ ГОЛОСУЮТЬ ЗА СТРАЙКОМ

ШКАГО, 9 жовтня. — Рахування голосів робітників, належних до чотирьох великих залізничних юніт, вже нині укінчено. Хоч урядники юніт, що робили образковий голос, не видали справдознавця про висхідні голосовання, загально ходять чутки, що робітники завзялися значною більшістю за страйком.

Однак з поступованим урядників чотирьох великих юніт видно, що вони не дуже прихильні до страйку, і що він виходить за фабрику не оголошено, хочби за страйком завзялося велике число юніт. Сподіється, що урядники юніт кондукторів, машиністів, пічкурів та свичменів віддадуть свою заяву про висхідні голосовання рівночасно.

БАНКРОТСТВО КООПЕРАТИВНОЇ ЦІГАРОВИ.

З Бостону доносить, що Бостон Юніт Сігар Мейкер Кооператив, котра була організована самими робітниками, виниклими з фабрик після того, як фабрикари перенесли свої фабрики до других міст, поддалася о банкрутство.

СПРАВА СТРАЙКОВИХ БІЖКИ ПЕРЕД СУДОМ.

ПЕРЛ РІВЕР, Нью Йорк, 8 жовтня. — Перед місцевим судом розбираю справу біжки на галі страйку робітників, працюючих в Декстер Фовалер Ко., що мала місце дня 30. вересня.

Ніхто розпачувався, що шідний ряд фактів, поданих американською пресою про цей страйк, був неправдивий. Наперекір неправдою є, ніхтоби підприємці напали на страйкувальників лише самих Мурінів, та ніхтоби битва між страйкувальниками та страйкувальними мала характер расової битви. На ділі підприємці напали на страйкувальників лише 8 Мурінів, і то цих не спроваджували з залески; але напали з охочею Перл Ривер. Також неправдою є, що аж стейтворт поліції треба було, щоб удержати спокій в околиці міста біжки; в дійсності ж рази не узвичаєно стейтворт до стереження підприємства, проти котрого був зернений страйк робітників. Цілу справу біжки між страйкувальниками та страйкувальними поміняли з біжкою, яку кілька шведських робітників завчало з кількома місцевими селянами кілька тижнів перед тим. Ані підчас одної ані підчас другої біжки нікого тяжко не ранено, і судья ухвалив усіх поставлених перед суд.

СТРАЙК ПОРТОВИХ РОБІТНИКІВ ТРЕВАЄ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК, 8. вересня. — Страйк портових робітників зловжє попереджа Нью Йорку і Нью Джерси треває далі без ніякої просто зміни.

Майор міста Нью Йорку завив страйкарям, що ані постаріться для ніх о конференцію з представниками морських компаній, проти котрих робітників страйкує. Страйкарі кажуть, що вони не зроблять ніякого кроку та до того, аж маюрок не завянуть їм, на скільки він має успіх в своїх переговорах з підприємцями.

В суботу рано кимет страйкарів був в офісах мейора міста, але мейора не бачив. Його секретар сказав контолетю, що мейор був так занятий рішучими справами, що не міг не каятися до цієї справи. Він казав застерегти їх, що він справ не забуває, і казав прийти ще раз в понеділок рано.

ФАБРИКАНТИ ПРОТИ ПОДАТКІВ.

ВАШІНГТОН, 8 жовтня. — Віюра відіслав президента Гардінга депутата Товариства Фабрикантів і протестувала проти постанови нового податкового законопроекта, завдяючи, що ці податки не дозволять американському промислову вернутися до нормального промислового руху.

ЗАКОНОПРОЕКТИ ПРОТИ НАЖИВНИКІВ В ТОРГОВЛІ УГЛЯ.

ВАШІНГТОН, 9 жовтня. — Сенатор Кеілон висів в сенаті законопроект проти наживників в торгівлі углем. Цей законопроект має багато острілих постанов про наживників, які мали подібні законопроекти внесені в попередній конгресі і так погребені. Законопроект установляє високі кари на кожного особу, фірму, спілку, корпорацію або товариство, яка діялася в провадженні легкого угля та робила високі зиск. За першу промуну того рода кара може дітти до висоти 10,000 доларів. Законопроект постановляє, який зиск мають право робити торговці углем; хто робить більше зиску, той стає винуватим наживником.

Рівночасно з сими законопроектом сенатор Кеілон висів другий законопроект, про регулювання самого вуглевого копаньного промислу. Цей законопроект заявляє, що промислу (добування), роздільоване та нерівномірне угля є публічним інтересом і тому він повинен належати під заряд федеральних властей. Федеральна Промислова Комісія має предлякти конгресу докладний звіт про те, в яких руках належить компанії, які є умови авторизовані, як кошти, і т. д. Комісія має також право розслідувати, які зискі робить вуглеві копаньні підприємства. На основі даніх, предлякених Комісією, буде внесені півнішше відповідний законопроект про регуляції вуглевого промислу і торгівлі.

Сенатор Кеілон се той самий сенатор, що брав найважливішу участь в відставці сенату над ситуацією в страйкувм окрузі вуглевого дистрикту Вержіані.

ЗА ПОЛИЩЕННЯ БЕЗПОМІННИХ РИБАКІВ НА МОРЮ.

Тром шюйорських морякам графіла онгоді небезпечної пригода, яка правда, не покінчилася для них нещастем, але покінчилася скандалом для других людей.

Тром моряків всією на невеличку моторову рубальську лодку і вніхали на море ловити рибу. Хоч ловили цілий день, не зловили багато. Під вечір їх машини перестала працювати, вони побачили, що з неї витікала велика газоліна, вживана до топилва в машині лодки. Рибаків зараз спустили дні котині, щобби не дати морю загнати лодку на повний океан, але в море пірвало нещастю, а море пірвало слабі котині ліній. Лодка почала зливатися, бачили, як небезпечно робити їм, аж запливуть вночі на океан, і вони всіми силами кричали, махали ліхтарями, але ніхто їх не чув і не бачив. До того лодка починала набирати води. Три рибакі мусіли роздітти свої великі сили: один став вичерпувати воду, що уже почала наливатися в такій кількості, що рибакі аж страх збиралі, а два други пробували устроїти просторіла на форму утвари, щобби при помочи сили вітру захитати до порту. Але се не вдалося, і тому рибакі аж горло собі здирали, коли побачили агонію всієї світла наближаючого корабля, пливучого до порту. Але й се не помогло, бо корабель нікого не відповів на їх заклик.

ПОЛІЦІЯ УЖЕ ПОПАЛА НА СЛІД ДІТРОЙТСЬКИХ РИБАКІВ ПІСЛЯ ПІСЯ.

ДІТРОЙТ, 8 жовтня. — Поліція уже арештувала одного чоловіка за рабунку почтового воза, що він наладував голявкою миски в Канаді до Дітройта і був нападений чотирма бандітами. Арештований називається Кармо Ріт має 34 роки, і каже, що працює на землі. Однак поліція мала у нього доказати йому, що він був амівіанний в славній рабунку почтового уряду в Толідо, що мав місяць кілька місяців тому назив. Поліція з той причини робить великі налі і навіть заважає, що вони уже знає імені себе, бо брідучість в рабунку. Почтовий уряд вислав нагороду в сумі 20,000 доларів за піймане злодійство. Почтові урядники ще не обчислили вартості посилок, які були зробовані.

3 СТАТИСТИКИ НАСЕЛЕННЯ СТРЕЙТУ НЮ ДЖЕРСИ.

(З бюра Перенеси Населення).

Четвертина населення — імігранти. Більшість — чужого роду.

Загальна перепись 1920 року виказала в стрейту Ню Джерси 3,155,900 душ всеї людности, в тім числі 3,037,087 білих ішні раси творять зовсім незначну частину населення: Нігрі в Ню Джерси лиш 117,332, Китайці 1,190, Японці 325, Індійці 100, Гіндуїси 34, Філіппінці 90, і по одному Гавайїєви та Корейці.

Поміж білими мешканцями стрейту Ню Джерси 2,988,474 годів або-ж близько 73 процент всего населення—американські уродженці, аде що родилися в Злучених Державах. Імігрантів переселенців, що родилися поза границями сего краю і прибули сюди з інших країн, живе в Ню Джерси 783,613, значить мало не четвертина всего населення.

Але справжних „родових“ Американив, що родилися в Америці з американських батьків, багато менше; їх лиш 1,212,675 або-ж не цілий сорок процент всеї людности Ню Джерси. 829,058 душ родились тут, та з батьків чужинців, а 256,741 походили з міщань по-роду, в котрих або батько або мати чужого роду. І коли до них долічили 738,613 теперішніх імігрантів, то покажеться, що мало не три півтих, значить більше більш як половина населення Ню Джерси, се люде чужого роду.

Молодість і старість в стрейті Ню Джерси.

Знів 30 процент або мало не третина всеї людности Ню Джерси, се немовлята і діти до п'ятинагтового року життя; 8 процент, молоді люде від п'ятинагтового до дев'ятинагтового року; 40 процент або-ж від п'ятидесяти до дев'ятинагтового року життя; решта, 21 процент всего населення, се мушніні і жінчини в силі віку, поміж двайцятим і сорок четирма роком життя; решта, 21 процент всего населення, се люде старші понад сорок літ літ.

Неграмотність в Ню Джерси.

127,661 осіб у віці знів десяти літ не зміє писати; се значить літ процент всего населення у тім-віці. Більшість неграмотних, власне 111,595 імігранти.

БАНДИТИ В ПОІЗДІ.

Ма вярзень французьких великопольських бандітів гуляють вже „продляти“ в Сх-Гарніч. В вівторок 8 вересня гарніч вбрани бандіти напали на подорожників в однім вагоні поїзда, що йшов з Львова до Стрїя о 6 год. рано. Поїзд находився в руку між Сніжновом а Басієюку, як бандіти почали грабати пасажирів і вояси. Подорожники підняли крик і задержали поїзд. Бандіти почали відстріляти, один скочив через ваг хрест і поволію звязавши вінно і діставшись літ колеса, собі очі. Першу салду дало 8 агіння на місці. Дік зловили двох бандітів. Лікар ствердив, що жінчарями. Бандіти, що звинувачували не живий, тоді 4 бандітисамі, се старіт 50-літній жовірий поторий салву.

ПОЧИЛИ ТАКОЖ ГОЛОДУЮТЬ.

Наслідком всеяких доів і дітної сироти півночі немогли знайти навіть тляки меду, щобби прохартувати себе і своє поклокяння. Північній оповіяють, що мати перестали червяти, а півночі робітники перестали користи і повикадали в улім молоді черви. На зини мусілись дати цукор полом на прожиток.

РОЗСТРІЛ БАНДИТА.

В Честері (округ) розстріляно внаслідку міщого суду Станіслава Марку за вояки ексекції напав на грабіж. В часі ексекції ані вступили тисячі товни. Засуджений заковував спокійно до останньої хвилини, пошудив вая хрест і поволію звязавши вінно і діставшись літ колеса, собі очі. Першу салду дало 8 агіння на місці. Дік зловили двох бандітів. Лікар ствердив, що жінчарями. Бандіти, що звинувачували не живий, тоді 4 бандітисамі, се старіт 50-літній жовірий поторий салву.

ЗБАНКРОТОВАНА ПОЛЬЩА НАД БЕЗОДНЕЮ КАТАСТРОФИ

ПОЛЬЩА ХОТЬЯБ-ВІДДАТИ СВОЮ „ДЕРЖАВУ“ ПІД ЧУЖУ КОНТРОЛЬ І УПРАВУ. — ЗА ОДНОГО ДОЛЯРА В ПОЛЬЩІ МОЖНА КУПИТИ 12,000 ПОЛЬСЬКИХ МАРОК.

БЕРЛІН, 9 жовтня. — Польська часопис у французькій мові „Журналь де Польон“, яка виходить у Варшаві, пише, що Польща стоїть на порозі катастрофи.

Перед нею є недобір в сумі 178 білонів (мільярд) марок, який достатньо зростає і з якого вона не має рятунку.

Са газета пише:

„Наш алярм може прогнати безлічно як тоді вполічю в пустині, але се вже є певно річню, що ми (Польки) самі себе не можемо врятувати власними силами. Нам ішо не остаеться, як віддати наш край під управу і контроль англійської, французької або американської.“

Мало надію покладається на нове польське правительство по проведом пренера професора А. Поніковського, яке шо-нію обійма урядомане. Се вже п'яте правительство, відколи Польща опинила незалежністю.

Першим пренером відповованої Польщі був музикант Падеревський. Потім був пренером агітатор Скульський. Відтак по ним прийшов редактор Гр'абський, який не міг здержати палачові в пропасті Польщі. Описав ситуацію величезніх посол Вінонт Вітос. Дали йому спробувати державні керми, але і йому шлю таксамо нещасно як і його попередник. Вітні обрав пренер нещасної польської державної машини професор Агнін Поніковський.

Польська марка є тепер рівним братом московського большевницького рубля щодо обмінення її вартості. За 1 долар тепер в Польщі можна купити 12,000 польських марок.

ПОЛІЦІЯ ПОГОДИЛИСЯ З БОЛЬШЕВИКАМИ.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 8 жовтня. — Переговори між Іваном Домбським, польським заступником міністра заграничних справ і Алексеем Караханом, московським большевницьким послом у Варшаві, довели до повної згоди.

Суперечка між поляками і большевиками була про невинувачення мирового договору в Рїг. По винити мід між ними судували переговори у Варшаві, які довели до порозування.

ЗАМІТКА. — Суперечка між поляками і московськими большевиками вийшла головаче через гроші. Як звісно, большевничі офіцери в Рїзі дали Польщі 30 мільонів рублів в злоті. Але котрі доті вже вичислено, але реценні гроші вже оті вилітати злоті. Большевничі не радні не Ломовіні вні колї. Вони не спішилися з вичислою, бо вже самі їм вичисло отагало і з злотого злоту, а знов полякам було дуже спішно, бо хотів і них паперовий „грошій“ безграмотно до злотого ані за них платити. І так через гроші ледви не прийшло до кровової розправи.

Большевничі же в Рїзі раді були долати Ломовіні чужим, українським і білоруським денсєм, разом з марками, знісєть гроші і відносно вартості додали, але Польки голодні на злоті, хотів шлюк трохи білоруського металю. Вкінці большевничі обіли їм злотий діт в Варшаві — тринадцять злотих рублів в кількох денсєх. Але лавити не давали собі, бо чиме них самих було скупо.

Польські гроші додали, що большевничі великі злоті хотів же долати польський „денсєр“ частину українських і білоруських денсєх, бо, як казали, злоту треба в них обм'ял. Польки не чули зємь дуже ласі, але прийшов час, що вже з тими, що загарбили, не можуть собі дати раду, отже, вичис зємь не зини, а — як подіють вісн в Варшаві — прийняли шпалату „відмовоюванн“ знісєть в злоті в сирєх інтерєсах, від ті большевничі обіди, і на від Польщі тепер згодились.

БОЛЬШЕВИКИ ДЯКУЮТЬ АМЕРИКАНЦІМ ЗА ПОМІЧ ГОЛОДУЮЧИМ МОСКВАМ.

МОСКВА, столиця Московіївн, 8 жовтня. — Леон Каженев, голова совета в Москві, висловив признане на зібранні Центрального Ексекутивного Комітету Всеросійських Советів Американив, що були першими чужинцями, котрі поспішили їз запомогового акцію на більш розмірі і в бізнесовий спосіб. Голодуючі Москві, казав він, завдяї тамти жуть, що американський цукор, чоколадка і мука були першою поживною їз заграєннї для голодних московських дітн.

Є ГРОШ НА БОЛЬШЕВИЦЬКІ ПРОПАГАНДУ, А НЕМА НА ХЛІБ ДЛЯ ГОЛОДНИХ МОСКВАМ.

ПАРІЖ, 8 жовтня. — Тувешній денсєк „Матен“ вкряк, що большевничий агент Абрамович вилва большевничий пропагандарум у Франції 14 м. франків, або понаї 81,000,000. Французька преса пише, що большевничі повинні уживати грошній замість на густу пропаганду на хліб для голодуючих Москвала, а тоді не потребували би жєратти для голодних по чужих краях.

Французьке правительство не гадає давати большевничьому урядові жадної земнички на жидівські, без огляду на те, що впринципі міжнародна конференція допомоги Рєсї, яка тепер вадать в Брюсселі, столиці Бельгії.

ДУНАРСЬКИЙ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКІ ШКОЛИ В РОСІ.

РІГА, столиця Латвії, 8 жовтня. — Сюди приїхав Александр Дунарський, бушній большевничий міністер просвіти, котрий відіс має намір їхати до Італії на соціалістичну конференцію.

Він сказав, що большевничий центральний уряд постановив віддати школи під управу нісєвальн властей, ані будуть їх удержувати податками. В сїх школах будуть розвивати революційні свідомість, але се не буде примусове. Приятні школи в Рїсті будуть далі заборолені.

